

PSYCHOPATEN EN RELATIES

Wat is het verband tussen psychopathische trekken en sociale- en relationele capaciteiten?

Roomana Ulhaq

ANR 134507

Begeleid door Mirthe Noteborn

Bachelorthesis Klinische Gezondheidspsychologie

Departement Forensische psychologie

Universiteit van Tilburg

Mei 2015

Samenvatting

Naar aanleiding van de negatieve opvattingen over psychopaten en relaties in de bestaande literatuur wordt in dit onderzoek het verband bekeken tussen psychopathie en sociale- en relationele capaciteiten. Hierbij is gebruik gemaakt van de sociale status, de LSRP en vier domeinen van de SIPP-SF; zelfcontrole, verantwoordelijkheid, sociale concordantie en relationele capaciteiten. De zelfrapportagedata van 505 participanten tussen de 18 en 75 jaar uit de normale populatie zijn meegenomen in dit onderzoek. Vier regressieanalyses toonden aan dat hoe hoger de score op psychopathie is, hoe lager de sociale- en relationele capaciteiten zijn. De capaciteit die het meeste afneemt is sociale concordantie ($p < .001$), gevolgd door verantwoordelijkheid ($p < .001$), zelfcontrole ($p < .001$) en relationele capaciteiten ($p < .001$). Mensen die getrouwd zijn of samenwonen scoren significant lager ($p < .001$) op psychopathie dan mensen die niet getrouwd zijn of samenwonen. Dit geldt ook voor mensen die aangaven geen moeite te hebben met genieten van langdurige relaties vergeleken met mensen die daar wel moeite mee hebben ($p < .001$). Er is geen significant verschil gevonden op psychopathie tussen mensen die vriendschappen kunnen onderhouden en mensen die dit niet kunnen ($p = .134$). Hieruit is te concluderen dat mensen met meer psychopathische trekken minder adaptieve sociale- en relationele capaciteiten hebben en meer moeite hebben met intieme relaties, maar niet met vriendschappen. Deze bevindingen kunnen worden toegepast om focuspunten te creëren in therapieën in het forensische veld. De sociale- en relationele capaciteiten kunnen verbeterd worden waardoor dit wellicht een positief effect heeft op de beschermende factoren voor criminaliteit.

Keywords; psychopathie; sociale- en relationele capaciteiten

Abstract

Due to some negative points of view towards psychopaths and their relationships, this research was set up to study the relation between psychopathy and social- and relational capacities. For this research selfreport questionnaires were filled in by 505 suitable participants between the age of 18 and 75. The relevant questionnaires included the social status, the LSRP, and four domains of the SIPP-SF; self-control, responsibility, social concordance and relational capacities. Four regressionanalyses pointed out that a higher score on psychopathy meant a lower score on social- and relational capacities. The capacity that decreased the most is social concordance ($p < .001$), followed by responsibility ($p < .001$), self-control ($p < .001$), and relational capacities ($p < .001$). People with a lifepartner with whom they live or are married to, score significantly lower on psychopathy than people who do not have such a lifepartner ($p < .001$). This was also found for the people who enjoy lasting relationships compared to people who have trouble with that ($p < .001$). No significant differences in psychopathy were found between the people who were able to maintain friendships and the ones who were not ($p = .134$). It is safe to conclude that people with more psychopathic traits have less adaptive social- and relational capacities and have more difficulties with intimate relationships, but not with friendships. These outcomes can be used to create focuspoints for treatments in the forensic field. When the social- and relational capacities can improve, this might have a positive effect on the protective factors of criminal behaviour.

Keywords; psychopathy; social- and relational capacities

Het Verband tussen Psychopathische Trekken en Sociale- en Relationele Capaciteiten

Cleckley heeft in 1941 een aantal kenmerken voor psychopathie samengesteld. Volgens Cleckley (1988) hebben psychopaten irrationele denkbeelden en missen ze bepaalde emotionele vermogens zoals angst, waardoor ze heel kalm en onnatuurlijk overkomen. Psychopaten worden beschreven als manipulatief, niet eerlijk, niet oprecht, onbetrouwbaar en hebben geen verantwoordelijkheidsgevoel, dankbaarheid, spijt of schaamte (Cleckley, 1988; Neumann, Johansson & Hare, 2013). Hun eigen belang staat voorop, waardoor ze niet in staat zijn van iemand te houden of om iemand anders te geven (Cowan, 2014). Psychopaten zijn egocentrisch, waardoor ze alles doen met oog op hun eigen belangen (American Psychiatric Association, 2013; Cleckley, 1988). Door het ontbreken van empathie bij psychopaten hebben ze geen zorg aan de gevoelens of belangen van anderen en voelen geen spijt wanneer ze iemand onrecht hebben aangedaan (American Psychiatric Association, 2013; Cleckley, 1988). Op moreel gebied tonen psychopaten weinig zorgen door hun slechte zelfreflectie of onrealistische evaluatie van hun eigen moralen (Vujošević, 2014). Dit negatieve affect is typerend voor primaire psychopathie (Mokros et al., 2015). Een probleem dat voorop staat bij secundaire psychopaten is hun antisociale gedrag (Ali & Chamorro-Premuzic, 2010). De vijfde editie van het handboek voor de classificatie van psychische stoornissen (DSM-V) omschrijft antisociaal gedrag als “gedrag dat niet conform is aan wetten en ethiek” (American Psychiatric Association, 2013, p. 764). Hierbij is sprake van antisociale trekken zoals onverantwoordelijkheid, misleiding en met name impulsiviteit (American Psychiatric Association, 2013; Cleckley, 1988). Door de antisociale trekken zouden psychopaten crimineel gedrag kunnen vertonen (Mokros et al., 2015). Wanneer er bij een psychopaat eventueel sprake is van een antisociale persoonlijkheidsstoornis, zijn zij volgens de DSM-V niet in staat intieme relaties te hebben omdat ze de relaties die ze hebben uitbuiten door middel van dwang en bedrog (American Psychiatric Association, 2013). Antisociaal gedrag kan zich ook manifesteren in een parasitaire levensstijl van de psychopaat (Cooke & Richie, 1997).

Dit klinkt waarschijnlijk als iemand waar men liever niet mee om zou willen gaan en zeker geen relatie mee aan zou willen gaan. Cowan (2014) belicht in haar studie de relatie tussen psychopaten en liefde. In dat onderzoek wordt aangegeven dat psychopaten niet in staat zijn verbondenheid, diepe emoties en liefde te voelen. Ze kunnen erg manipulatief zijn en worden

gezien als emotioneel afgevlakt (Hare & Neumann, 2009). Ze hebben geen empathie en dus geen inlevingsvermogen (Cleckley, 1988). Cowan (2014) concludeert dat psychopaten koude wezens zijn die niet in staat zijn van anderen te houden. Daarnaast hebben psychopaten volgens Hare en Neumann (2009) vaak kortdurende relaties en zouden een promiscue (Hare & Neumann, 2009) en oppervlakkig (Cleckley, 1988) seksleven hebben, waarin seks geen uiting van liefde is.

Kirkman (2005) heeft onderzoek gedaan naar vrouwen die een relatie hadden of hebben met een psychopathische man. In deze studie werden 20 vrouwen geselecteerd die zelf aangaven slachtoffer te zijn van hun (ex-)partner. Hun partner moest voldoen aan de norm voor psychopathie om mee te mogen doen aan het onderzoek. Een thema dat vaak terugkeerde in de biografische onderzoeken en de interviews was charme en intelligentie. Met behulp van charme en intelligentie verleiden de psychopathische mannen de vrouwen en laten ze het lijken betrouwbaar te zijn. Een ander thema dat door alle 20 vrouwen genoemd werd is liegen. De psychopathische mannen liegen over bijna alles, bijvoorbeeld over hun woonsituatie, financiële status, naam en/of relaties met andere vrouwen. Crimineel gedrag zoals fraude, oplichting en diefstal werd ook gemeld. Een aantal van de mannen maakt misbruik van de vrouwen door ongevraagd geld af te halen of hun eigendommen te verkopen. Het laatste thema is macht. De psychopaten willen macht hebben over hun vrouw, wat ze uiten door middel van huiselijk geweld en/of psychologische machtspeletjes zoals de vrouwen opsluiten of hen toegang tot het geld ontnemen. Verder zijn de meest voorkomende psychologische lasten voor de vrouwen in dit onderzoek van Kirkman (2005) dat de mannen seks blijven hebben met andere vrouwen, dat ze regels opleggen, straffen en dat ze de vrouwen publiekelijk vernederen of constant controleren. De mannen dreigen haar te verlaten, haar spullen kapot te maken of fysiek geweld te gebruiken, en soms doen zij dit ook echt. Ze maken de vrouwen wijs dat ze gek zijn, respecteren haar privacy niet, tonen weinig emotie en gaan seksuele grenzen over. Ongeveer de helft van deze vrouwen rapporteert dat de mannen zorgen voor een sociaal isolement door haar contacten te verbreken of vermoeilijken door haar bijvoorbeeld op te sluiten.

Het onderzoek van Jonason en Schmitt (2012) liet zien dat psychopathische mannen liever geen sociale relaties aangaan als dat in het voordeel zou kunnen zijn van de anderen. Dit geeft het egocentrisme van de psychopaten goed weer. Daarnaast geeft Cleckley (1988) aan dat psychopaten wel oppervlakkige relaties aan willen gaan om dankbaarheid en bewondering te krijgen.

De meeste onderzoeken en artikelen over psychopathie laten denken dat psychopaten niet in staat zijn een gezonde relatie te hebben, zoals het onderzoek van Cowan (2014) en Kirkman (2005). In het onderzoek van Kirkman (2005) wordt echter alleen gekeken naar psychopaten waarvan al bekend is dat ze een slechte relatie hadden doordat de partner van een psychopaat slachtoffer is geworden en zich om die reden heeft gemeld bij de onderzoeker. Het zou dus zo kunnen zijn dat er mensen zijn met psychopathische trekken die wel in staat zijn een goede relatie te onderhouden. Daarnaast wordt in vrijwel elke studie alleen gekeken naar mannelijke psychopaten. Ook wordt er in de bestaande literatuur vaak alleen gekeken naar de intieme relaties, waarbij liefde, affectie, intimiteit, verbondenheid en seksualiteit (Barelds, 2005; Hendrick, Hendrick & Adler, 1988) een grote rol spelen. Van deze factoren is bekend dat psychopaten er moeite mee hebben. Er zijn echter meerdere soorten relaties naast intieme relaties, zoals vriendschappen, familiebanden en werkrelaties, waar weinig onderzoek naar is gedaan. Het is dan ook nog niet duidelijk of psychopaten in staat zijn andere soorten relaties te hebben. Als men kijkt naar vriendschappen, wordt er al snel gebruik gemaakt van termen als aardig vinden, gehecht zijn aan iemand, vertrouwen en affectie (Caroline, 1993). Het is voor een vriendschap ook belangrijk een intieme band te scheppen (Parker & Asher, 1993). Psychopaten hebben echter ook moeite met deze factoren. Naast deze factoren zijn er voor het werven en onderhouden van sociale relaties in het algemeen bepaalde vaardigheden nodig; de sociale- en relationele capaciteiten. Adaptieve capaciteiten zoals zelfcontrole, sociale concordantie, verantwoordelijkheid en relationele capaciteiten (Verheul et al., 2008) worden over het algemeen gewaardeerd in sociale relaties. Wellicht bezitten psychopaten genoeg van deze capaciteiten om sociale relaties in het algemeen te hebben.

Eerder werd er gesteld dat psychopaten niet in staat zijn kwalitatieve intieme relaties te hebben. Een goede intieme relatie is echter wel een beschermende factor tegen criminaliteit (de Vogel, de Ruiter, Bouman & de Vries Robbé, 2012, p. 78). Het is voordelig voor psychopaten wanneer ze goed kunnen functioneren in een samenleving. Wanneer iemand bijvoorbeeld werk heeft en daarbij goed contact heeft met de collega's, heeft dit een beschermend effect op de gewelddelicten (Bouman, de Ruiter & Schene, 2010). In het onderzoek van Bouman et al. (2010) recidiveert 0% van de criminelen die goed contact hebben met collega's, terwijl er bij slecht contact 39-43% recidiveert. Volgens de Vogel et al. (2012, p. 76) is een andere beschermende factor tegen gewelddadig gedrag het hebben van een stabiel en pro-sociaal netwerk, waarin men

dus ook actief is voor een ander. Daarnaast zou crimineel gedrag, met name diefstal, afnemen wanneer men deelneemt aan groepsactiviteiten (Bouman et al., 2010). Onder de criminelen die deelnemen aan groepsactiviteiten zijn er 8% recidivisten, terwijl er bij de criminelen die niet deelnemen aan groepsactiviteiten 40% recidiveert (Bouman et al., 2010). Voor deze beschermende factoren zijn capaciteiten nodig die bij de psychopaten kunnen ontbreken. Wanneer bekend is welke sociale- en relationele capaciteiten het minst adaptief zijn bij psychopaten, kunnen behandelingen van crimineel gedrag bij psychopaten in het forensische veld gericht worden op het veranderen deze problematische eigenschappen. Hierdoor zouden psychopaten wellicht wel kunnen en willen deelnemen aan groepsactiviteiten, een stabiel netwerk zullen vormen en pro-sociaal gedrag gaan vertonen. Als duidelijk is welk aspect ervoor zorgt dat psychopaten geen goede intieme relaties kunnen hebben, zou dit aangepakt kunnen worden waardoor de relatie verbetert en de psychopaat eventueel minder crimineel gedrag vertoont. Wanneer het gedrag wordt aangepakt dat ertoe leidt dat psychopaten geen werk, goede werkrelaties of een netwerk hebben, zou dit eventueel gewelddadig crimineel- of ander antisociaal gedrag kunnen verminderen.

In dit onderzoek zal worden bekeken of mensen met psychopathische trekken genoeg sociale- en relationele capaciteiten hebben om een goede sociale relatie te onderhouden. Dit onderzoek zal dus antwoord gaan geven op de vraag wat het verband is tussen psychopathische trekken en sociale- en relationele capaciteiten. Er wordt verwacht dat hoe meer psychopathische trekken iemand heeft, hoe minder relationele- en sociale capaciteiten iemand zal hebben. Dat zou dan betekenen dat mensen met een hogere mate van psychopathie minder adaptieve sociale- en relationele capaciteiten hebben. Wanneer er minder adaptieve sociale- en relationele capaciteiten aanwezig zijn, zou deze persoon minder succesvol kunnen zijn in sociale relaties. Van psychopaten is bekend dat zij moeite hebben met de factoren die belangrijk zijn voor vriendschappen en intieme relaties. Daarom wordt er ook verwacht dat getrouwde- en samenwonende mensen lager scoren op psychopathie dan mensen die niet getrouwd zijn of samenwonen. Psychopaten hebben vaak kortdurende relaties (Hare & Neumann, 2009). Hierdoor zou er bij getrouwde- en samenwonende mensen wellicht minder sprake kunnen zijn van psychopathische trekken, gezien zij wel langdurige intieme relaties hebben. Daarnaast wordt er verwacht dat mensen die aangeven moeite te hebben met het genieten van langdurige relaties hoger scoren op psychopathie dan mensen die aangeven dat zij hier geen moeite mee hebben. Dit

wordt verwacht omdat psychopaten een voorkeur lijken te hebben voor een promiscue seksleven (Hare & Neumann, 2009) en geen liefde voelen (Cleckley, 1988). Deze psychopathische eigenschappen zouden in verband kunnen staan met het niet genieten van langdurige relaties. Ten slotte wordt er verwacht dat mensen die aangeven niet in staat te zijn langdurige vriendschappen te onderhouden, hoger scoren op psychopathie dan mensen die aangeven dat zij dit wel kunnen. Wanneer iemand minder sociale- en relationele capaciteiten heeft, zoals ook verwacht wordt, is het waarschijnlijk dat zij niet in staat zijn langdurige vriendschappen te onderhouden door het gebrek aan deze capaciteiten.

Methode

Participanten

Aan dit onderzoek hebben 514 participanten deelgenomen, waarvan enkelen afvielen door ontbrekende data ($n=7$) en leeftijd ($n=2$). Verdere toelichting hierover is te vinden bij *Resultaten*. Er worden uiteindelijk 505 participanten meegenomen in dit onderzoek. Onder deze participanten zijn er 255 vrouwen, 224 mannen en van 26 participanten is het geslacht onbekend. De leeftijd van de participanten ligt tussen de 18 jaar en 75 jaar ($M_{\text{leeftijd}}=39.37$; Standaard Deviatie [SD]=16.24). Het merendeel van de participanten (70%) heeft een Nederlandse etniciteit, 66% haalt zijn inkomsten uit betaalde arbeid en 56% geeft aan gehuwd te zijn of samen te wonen met of zonder kinderen. Het opleidingsniveau is redelijk normaal verdeeld (Skewness=-.81; Kurtosis=.44). De proefpersonen werd gevraagd vrijwillig deel te nemen en een toestemmingsformulier te ondertekenen. Ze kregen geen beloning voor hun deelname.

Design en procedure

De vragenlijsten werden door zeven onderzoekers afgenomen. Zij benaderden mensen in hun omgeving met het verzoek de vragenlijsten in te vullen. De participanten werd uitleg gegeven over het onderzoek en de vragenlijst door middel van een mondelinge toelichting en een informatieblad. Na het ondertekenen van een toestemmingsformulier werd de participanten verzocht de set vragenlijsten in te vullen. Deze set bestond uit vijf vragenlijsten; de demografische gegevens (i.e. sociale status, opleiding, inkomen, etniciteit, burgerlijke staat van de ouders tijdens de jeugd, het criminele verleden en eventuele behandeling van psychische klachten), de Levenson Self-Report Psychopathy Scale (LSRP; Levenson, Kiehl & Fitzpatrick, 1995), een vragenlijst die psychopathie meet, de Nederlandse Narcisme Schaal (NNS; Ettema & Zondag, 2002) welke narcisme meet en twee vragenlijsten die verschillende

persoonlijkheidstrekken meten; de Nederlands Verkorte MMPI (NVM; Luteijn et al., 1985) en de Severity Indices of Personality Problems, Short Form (SIPP-SF; Verheul et al., 2008). Na het overhandigen van de vragenlijst kon de participant er zelf voor kiezen de vragenlijst meteen in te vullen of later in te leveren. De anonimiteit werd enigszins gewaarborgd door de toestemmingsformulieren los van de vragenlijsten in te nemen en de ingevulde vragenlijsten in te laten leveren in een dichtgeplakte envelop. De ingenomen vragenlijsten werden niet door de onderzoeker zelf ingevoerd, maar door een collega.

Dit onderzoek kende twee verzamelmomenten. Tijdens de eerste verzamelperiode in februari zijn er 20 vragenlijsten per onderzoeker verzameld. Van deze verzamelde vragenlijsten werd de verdeling in leeftijd, geslacht en opleiding onderzocht. De benodigde leeftijdspercentages en de sekseverdeling werden berekend met behulp van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS] (2014). Met oog op deze verdeling werd in de tweede verzamelperiode in begin maart door elke onderzoeker nog vijf participanten gezocht. Voor participanten uit het eerste verzamelmoment die meer dan 10% van de vragen op een onderdeel niet hadden ingevuld, werden nieuwe participanten gezocht. Data van andere onderzoeksteams werd bij deze verzamelde data gevoegd tot een SPSS-bestand van 514 participanten, verzameld door 22 onderzoekers in een periode van oktober 2014 tot en met maart 2015. Deze andere onderzoeksteams hebben dezelfde procedure doorlopen.

Psychopathische trekken

De Levenson Self-Report Psychopathy Scale (LSRP; Levenson et al., 1995) wordt gebruikt om psychopathische trekken te meten. In deze vragenlijst wordt een stelling voorgelegd waarop de participant moet aangeven hoe akkoord hij of zij gaat met deze stelling. Deze vragenlijst maakt gebruik van een 4-puntsschaal waarbij 1-volledig niet akkoord, 2-gedeeltelijk niet akkoord, 3-gedeeltelijk akkoord en 4-volledig akkoord. Een voorbeeldstelling is "*Ik geniet ervan om andermans gevoelens te manipuleren.*". Zestien stellingen meten primaire psychopathie en tien stellingen meten secundaire psychopathie. De vragen over primaire psychopathie betroffen onder andere manipulatie en egoïsme en de vragen over secundaire psychopathie betroffen impulsiviteit en zelfvernietigend gedrag (Levenson et al., 1995). Zeven stellingen zijn gespiegeld en moeten gehercodeerd worden zodat een hogere score bij elke stelling een hogere mate van psychopathie meet. Deze stellingen zijn item 3, 7, 10, 13, 15, 21 en 26. Een hogere score op de LSRP betekent dus een hogere mate van psychopathische trekken. In

het onderzoek van Salekin, Chen, Sellbom, Lester en MacDougall (2014) werd de LSRP afgenomen bij universiteitsstudenten ($M_{leeftijd}=19.32$; $SD=2.31$). Daar was de gemiddelde score op de LSRP 19.15 met een standaarddeviatie van 8.72. In een ander onderzoek (Bate, 2014) scoorden studenten 34.92 ($SD=9.36$) op het onderdeel primaire psychopathie en 22.16 ($SD=5.95$) op secundaire psychopathie. In het onderzoek van Brinkley, Schmitt, Smith en Newman (2001) werd de LSRP ingevuld door gevangenen, hun gemiddelde score was 54.66 ($SD=11.58$). Vanaf een score van 58 werd de gevangene als psychopatisch beschouwd en bij een score lager dan 48 werd de gevangene als niet-psychopatisch beschouwd. In de studie van Miller, Gaughan en Pryor (2008) is een Cronbach's alfa van .83 gevonden. Levenson et al. (1995) vond een alfa van .82 voor het onderdeel primaire psychopathie in de LSRP en .63 voor secundaire psychopathie. Bij een alfa boven de .70-.80 is er sprake van een goede interne consistentie en wordt de test als betrouwbaar beschouwd (Tilburg University, 2015). Bij alfa's lager dan .50 is de test niet betrouwbaar.

Sociale- en relationele capaciteiten

De sociale- en relationele capaciteiten worden gemeten met behulp van de Severity Indices of Personality Problems Short Form (SIPP-SF; Verheul et al., 2008). Dit is de verkorte versie van de SIPP-118 (Verheul et al., 2008). De SIPP-SF vragenlijst bestaat uit vijf domeinen, waarvan er vier gebruikt worden in dit onderzoek. Deze domeinen zijn zelfcontrole (*self-control*), sociale concordantie (*social concordance*), relationele capaciteiten (*relational capacities*) en verantwoordelijkheid (*responsibility*). De stellingen uit het domein sociale concordantie hebben betrekking op agressieregulatie, samenwerking, respect voor anderen en anderen in hun waarde laten (Viersprong, z.j.a). De relationele capaciteiten die gemeten worden zijn onder andere het vermogen om oprecht om iemand te geven, het kunnen onderhouden van relaties (*enduring relations*) en intimiteit (Verheul et al., 2008). Verantwoordelijkheid omvat betrouwbaarheid en het vermogen om verwachtingen waar te maken en in het domein zelfcontrole wordt er gekeken naar tolerantie, emotieregulatie en impulscontrole (Viersprong, z.j.a). Per domein worden er twaalf stellingen voorgelegd waarbij de participant moet aangeven hoe erg hij of zij het ermee eens of oneens is. Dit gebeurt op een 4-puntsschaal met 0-volledig mee oneens, 1-gedeeltelijk mee oneens, 2-gedeeltelijk mee eens en 3-volledig mee eens. De syntax gemaakt door de Viersprong (2013) hercodeert de gespiegelde items. Wanneer iemand hoog scoort op de SIPP-SF betekent dat dat zijn of haar capaciteiten adaptief zijn. Bij een lage

score op de SIPP-SF kan er sprake zijn van problematische capaciteiten (Viersprong, z.j.b). De minimale score per domein is 0 en de maximale score per domein is 36. In het onderzoek van Ro en Clark (2009), waarin de SIPP-SF is afgenomen bij een normale populatie, was het gemiddelde op zelfcontrole 19.00 (SD=5.90). Het gemiddelde van relationele capaciteiten was 21.44 (SD=6.54), van sociale concordantie 18.79 (SD=5.06) en van verantwoordelijkheid 19.79 (SD=5.95). Ro en Clark (2009) vonden Cronbach's alfa's tussen de .83 en .89 voor de SIPP-SF domeinen. Calabrese en Simms (2014) hebben in hun onderzoek de domeinen zelfcontrole (M=38.00; SD=6.70), verantwoordelijkheid (M=38.40; SD=6.60) en sociale concordantie (M=39.50; SD=5.30) afgenomen. Zij vonden Cronbach's alfa tussen de .81 en .89. Aan de hand van deze onderzoeken kan de interne consistentie van de SIPP-SF als goed beoordeeld worden (Tilburg University, 2015).

Sociale status

Sociale status omvat negen categorieën, namelijk “inwonend bij familie”, “inwonend bij familie met kinderen”, “alleenstaand”, “alleenstaand met kinderen”, “gehuwd/samenwonend”, “gehuwd/samenwonend met kinderen”, “nieuw samengesteld gezin met of zonder kinderen”, “bejaardentehuis of ander instituut” en “anders”. De categorieën “gehuwd/samenwonend”, “gehuwd/samenwonend met kinderen” en “nieuw samengesteld gezin met of zonder kinderen” worden samengevoegd tot de groep “gehuwd/samenwonend”. De categorieën “anders” en “bejaardentehuis of ander instituut” worden buiten beschouwing gelaten in dit onderzoek. De categorieën “inwonend bij familie”, “inwonend bij familie met kinderen”, “alleenstaand” en “alleenstaand met kinderen” worden gegroepeerd tot “niet gehuwd/samenwonend”. Met deze twee nieuwe categorieën wordt onderscheid gemaakt tussen hechte relaties waarin een serieuze verbintenis is gemaakt zoals samenwonen en trouwen en relaties zonder zulke verbintenissen of helemaal geen relatie.

Analyse

Om te toetsen of mensen die hoger scoren op psychopathische trekken lager scoren op sociale- en relationele capaciteiten worden er vier lineaire regressieanalyses uitgevoerd, met de totaalscore op de LSRP als onafhankelijke variabele en met de totaalscore van steeds een ander domein van de SIPP-SF (zelfcontrole, sociale concordantie, relationele capaciteiten of verantwoordelijkheid) als afhankelijke variabele. Om te toetsen of mensen die niet samenwonen of gehuwd zijn hoger scoren op psychopathie dan mensen die wel samenwonen of gehuwd zijn,

wordt de sociale status opgedeeld in twee groepen; “gehuwd/samenwonend” en “niet gehuwd/samenwonend”. Er wordt een t-test gedaan met totaalscore op de LSRP en de dummy van sociale status als testvariabelen. Hierbij is sociale status de onafhankelijke variabele en psychopathie de afhankelijke variabele. Er zal worden gekeken of er een significant verschil is in de mate van psychopathische trekken tussen de groepen “gehuwd/samenwonend” en “niet gehuwd/samenwonend”. Om een relatie te kunnen onderhouden zijn er sociale- en relationele capaciteiten nodig. Er wordt verwacht dat mensen die meer moeite hebben met het genieten en onderhouden van langdurige relaties hoger scoren op psychopathie dan mensen die geen moeite hebben met het onderhouden van relaties. Om deze hypothesen te testen wordt er gekeken naar een onderdeel van het SIPP-SF-domein relationele capaciteiten; voortdurende relaties (*enduring relations*). Dit onderdeel bestaat uit twee stellingen; item 45 (“*Ik vind het moeilijk om te genieten van langdurige relaties*”) en item 59 (“*Ik ben in staat geweest blijvende vriendschappen aan te gaan*”). Item 45 is door de syntax (Viersprong, 2013) omgescoord omdat deze vraagstelling het tegenovergestelde meet van wat getoetst wordt. Voor de items worden dummies aangemaakt. Bij een score van 1 of 2 is diegene een laagscorder op het item en bij een score van 3 of 4 een hoogscorder. Per item zal vervolgens een t-test uitgevoerd worden met item 45 of item 59 als onafhankelijke variabelen en de totaalscore op de LSRP als afhankelijke variabele. Naast psychopathie zullen ook de demografische gegevens leeftijd, opleiding, inkomen en geslacht door middel van t-tests vergeleken worden tussen de twee groepen van de variabelen sociale status, item 45 en item 59.

Alle analyses zullen worden uitgevoerd met behulp van SPSS 20 (IBM Corporation, 2011) waarbij een significantieniveau van $p \leq .05$ gehanteerd wordt met een betrouwbaarheidsinterval van 95%. Bij een R-squared [R^2] onder de .25 is er sprake van een zwak verband. Een R^2 tussen de .25 en .50 wordt gezien als matig en vanaf .50 is er sprake van een sterk verband (Universiteit Leiden, 1998).

Resultaten

De participanten met meer dan tien procent *Missings* in een vragenlijst werden verwijderd uit de dataset ($n=7$). Alle andere ontbrekende waarden werden vervangen door het gemiddelde van die participant op die vragenlijst. Participanten die buiten de gestelde leeftijdsgrenzen ($X_{\min}=18$; $X_{\max}=75$) vielen, werden niet meegenomen in dit onderzoek ($n=2$). Een betrouwbaarheidsanalyse op de items van de LSRP geeft een Cronbach's alfa van .82. Er waren

geen items die de betrouwbaarheid zouden verhogen wanneer deze verwijderd zouden worden. De Cronbach's alfa is ook berekend voor de vier verschillende SIPP-SF domeinen ($\alpha_{\text{zelfcontrole}}=.85$; $\alpha_{\text{verantwoordelijkheid}}=.87$; $\alpha_{\text{relationelecapaciteiten}}=.84$; $\alpha_{\text{socialeconcordantie}}=.81$).

Assumpties

Uit een Skewness/Kurtosis analyse blijkt de steekproef normaal verdeeld te zijn. Alle Skewness- en Kurtosiswaarden vallen voor zowel de domeinen van de SIPP-SF als de LSRP binnen de -2 en 2. De specifieke waarden zijn te raadplegen in Tabel 1. In deze steekproef is de gemiddelde totaalscore op de LSRP 46.30 (SD=9.28). Dit komt overeen met de score van de normale populatie, welke volgens Brinkley et al. (2001) lager moet zijn dan 48. Deze score ligt echter veel hoger dan de gemiddelde totaalscore van Salekin et al. (2014; M=19.15; SD=8.72) in

Tabel 1.

Descriptives van de variabelen voor de regressieanalyses: 4 domeinen van de SIPP-SF en de LSRP voor de regressie analyses

	<u>ZC</u>	<u>VW</u>	<u>RC</u>	<u>SC</u>	<u>tLSRP</u>
N	505	505	505	505	505
Gemiddelde	30.04	29.37	28.18	28.65	46.30
Standaarddeviatie	5.59	6.07	6.02	5.34	9.28
Variantie	31.27	36.82	36.18	28.55	86.10
Skewness	-1.22	-1.09	-.84	-.87	.56
Standaardfout van Skewness	.11	.109	.109	.109	.109
Kurtosis	1.30	.60	.34	.56	-.15
Standaardfout van Kurtosis	.22	.22	.22	.22	.22
Minimum	5	8	6	7	28
Maximum	36	36	36	36	75

Noot. SIPP-SF = verkorte versie van de Severity Indices of Personality Problems. LSRP = Levenson Self-Report Psychopathy Scale. N = aantal participanten. ZC = totaalscore op Zelfcontrole domein SIPP-SF. VW = totaalscore op Verantwoordelijkheid domein SIPP-SF. RC = totaalscore op Relationele Capaciteiten domein SIPP-SF. SC = totaalscore op Sociale Concordantie domein SIPP-SF. tLSRP = Totaalscore op de LSRP.

een normale populatie. De gemiddelde totaalscores op de domeinen van de SIPP-SF liggen met scores tussen de 28.18 en 30.04 (Tabel 1) hoger dan in het onderzoek van Ro en Clark (2009), waar gemiddelde totaalscores zijn gevonden tussen de 18.79 en 21.44.

Sociale- en relationele capaciteiten

Om te toetsen of mensen die hoger scoren op psychopathie lager scoren op de sociale- en relationele capaciteiten, zijn er vier lineaire regressieanalyses uitgevoerd met totaalscore op de LSRP (tLSRP) als onafhankelijke variabele. Ten eerste werd een regressieanalyse uitgevoerd met de totaalscore op sociale concordantie als afhankelijke variabele. Hier werd een significant negatief verband gevonden ($\beta = -.60$; $p < .001$). Psychopathische trekken verklaart 35% van de variantie van sociale concordantie ($R^2 = .35$; $F(1, 503) = 275,18$; $p < .001$). Verder werd er een regressieanalyse uitgevoerd met relationele capaciteiten als afhankelijke variabele. Hier werd ook een significant negatief verband gevonden tussen psychopathische trekken en relationele capaciteiten ($\beta = -.40$; $p < .001$), waarbij psychopathische trekken 16% van de variantie van relationele capaciteiten verklaart ($R^2 = 0.16$; $F(1, 503) = 97.83$; $p < .001$). Een regressieanalyse met verantwoordelijkheid als afhankelijke variabele gaf een significant negatief verband ($\beta = -.57$; $p < .001$) waarbij psychopathische trekken 32% van de variantie van verantwoordelijkheid verklaart ($R^2 = .32$; $F(1, 503) = 240,98$; $p < .001$). De laatste regressieanalyse nam zelfcontrole als afhankelijke variabele. Hierbij werd weer een significant negatief verband ($\beta = -.48$; $p < .001$) gevonden tussen psychopathische trekken en zelfcontrole waarbij 23% van de variantie van zelfcontrole verklaard wordt door psychopathische trekken ($R^2 = .23$; $F(1, 503) = 151.55$; $p < .001$).

Sociale status

Om te toetsen of getrouwde- en samenwonende mensen lager scoren op psychopathie dan mensen die niet getrouwd zijn of samenwonen, is er een independent samples t-test uitgevoerd op de totaalscore van de LSRP (tLSRP) en de dummy voor sociale status als groeperende variabele ($n = 470$; Tabel 2). De gemiddelde totaalscore op de LSRP van de mensen die niet samenwonen of getrouwd zijn, ligt 3.79 punten significant hoger dan de gemiddelde totaalscore van mensen die wel samenwonen of getrouwd zijn ($t(468) = 4.68$; $p < .001$; 95% BI [2.30, 5.64]). De psychopathie ligt dus hoger bij de mensen die niet getrouwd zijn of samenwonen. De opleiding, leeftijd en inkomen verschillen tussen de twee groepen van sociale status. De leeftijd ($t(399.46) = -14.13$; $p < .001$; 95% BI [-20.61, -15.58]) en het inkomen ($t(236.98) = -8.25$; $p < .001$; 95% BI [-2.74, -1.69]) liggen significant hoger bij de getrouwde en samenwonende mensen. De

opleiding is hoger onder de mensen die niet getrouwd zijn of samenwonen ($t(449.23)=2.04$; $p=.042$; 95% BI [.01, .68]). Er is geen significant verschil in geslacht gevonden tussen de twee groepen ($p>.05$).

Langdurige relaties

Om te toetsen of mensen die moeite hebben met het genieten van langdurige relaties hoger scoren op psychopathie dan mensen die hier geen moeite mee hebben, is er een independent samples t -test gedaan op de t LSRP en de dummy van item 45 ($n=505$; Tabel 2).

Tabel 2.

Gegevens de t -testen op de t LSRP en sociale status, item 45 en item 59

	<u>N</u>	<u>M</u>	<u>SD</u>	<u>t-test</u>	<u>95% BI</u>
Sociale status					
Niet samenwonend of getrouwd	187	48,63	9,45	4,68**	2.30 – 5.64
Samenwonend of getrouwd	283	44,66	8,68		
Item 45					
Moeilijk genieten van langdurige relaties	51	50,61	10,41	3.53**	2.13 – 7.45
Wel genieten van langdurige relaties	454	45,82	9,03		
Item 59					
Niet in staat blijvende vriendschappen aan te gaan	47	48,23	9,30	1.50	-.66 – 4.91
In staat blijvende vriendschappen aan te gaan	458	46,10	9,27		

** $p<.001$

Noot. t LSRP = Totaalscore op de Levenson Self-Report Psychopathy Scale. N=Aantal participanten. M=Gemiddelde van totaalscores op de LSRP. SD=Standaarddeviatie van de gemiddelde scores op de LSRP. t -test = t -score op independent samples t -test. BI = Betrouwbaarheidsinterval.

Deze test toont aan dat de groep mensen die moeite heeft met het genieten van langdurige relaties significant hoger scoort op psychopathie dan de groep die daar geen moeite mee heeft ($p < .001$). Het verschil tussen de groepen is 4.79 ($t(503) = 3.53$; 95% BI [2.13, 7.45]). De opleiding van de groep die kon genieten van een langdurige relatie lag significant hoger dan de opleiding van de groep die dat niet kon ($t(498) = -2.05$; $p = .041$; 95% BI [-1.08, -.02]). Er is geen significant verschil gevonden tussen de groepen in leeftijd, geslacht en inkomen ($p > .05$).

Om te toetsen of mensen die vriendschappen kunnen onderhouden lager scoren op psychopathie dan mensen die hier niet toe in staat zijn, is er een independent samples t-test uitgevoerd op de tLSRP en de dummy van item 59 ($n = 505$; Tabel 2). Deze test geeft geen significant verschil in psychopathie aan tussen de groep die niet in staat is blijvende vriendschappen te onderhouden en de groep die daar wel toe in staat is ($t(503) = 1.50$; $p = .134$; 95% BI [-.66, 4.91]). Er zijn ook geen significante verschillen gevonden tussen deze twee groepen in de demografische gegevens opleiding, geslacht, inkomen en leeftijd ($p > .05$).

Discussie

Het doel van dit onderzoek is het verband tussen psychopathie en sociale- en relationele capaciteiten verduidelijken. Er is onderzocht wat het verband is van psychopathie met de sociale- en relationele capaciteiten, sociale status, genieten van relaties en vriendschappen onderhouden.

De hypothese dat mensen die hoger scoren op psychopathie lager scoren op sociale- en relationele capaciteiten is bevestigd: psychopathie is een significante voorspeller voor de mate van sociale- en relationele capaciteiten. Wanneer de psychopathie toeneemt, nemen sociale- en relationele capaciteiten af. Bij sociale concordantie is deze afname het grootst, gevolgd door verantwoordelijkheid, dan zelfcontrole en de laagste afname is gevonden bij relationele capaciteiten. De bevindingen in dit onderzoek kunnen als betrouwbaar beschouwd worden dankzij de hoge Cronbach's alfa's voor zowel de LSRP als de domeinen van de SIPP-SF. Echter, wanneer de gemiddelde totaalscores in dit onderzoek vergeleken worden met de scores van andere onderzoeken, blijken er verschillen te zijn. De score op de LSRP ligt hier veel hoger dan in het onderzoek van Salekin et al. (2014) in een normale populatie. Dit zou eventueel verklaard kunnen worden door de grote verschillen in de steekproef. In het onderzoek van Brinkley et al. (2001) lag de gemiddelde psychopathie dicht bij onze score, terwijl in dat onderzoek getest was bij gevangenen. In elk onderzoek waar onze score mee vergeleken is, werd dezelfde schaal aangehouden van 1 tot 4. De scores op de SIPP-SF domeinen bleken in het onderzoek van Ro en

Clark (2009) lager te liggen dan de gevonden gemiddeldes in dit onderzoek. Daarnaast lagen de scores in het onderzoek van Calabrese en Simms (2014) hoger dan de gevonden gemiddeldes in dit onderzoek. De reden hiervan is dat Calabrese en Simms (2014) de vragen op een schaal van 1 tot 4 gemeten hebben, terwijl in dit onderzoek de SIPP-SF domeinen gemeten zijn van 0 tot 3. Wanneer daar rekening mee gehouden wordt, komen de scores van dit onderzoek en het onderzoek van Calabrese en Simms (2014) redelijk overeen. In de vergelijking met de andere onderzoeken is te zien dat de scores van dit onderzoek op zowel de LSRP als de SIPP-SF hoger liggen dan bij de rest. Een groep die meer psychopathisch is, bezit dus ook meer sociale- en relationele vaardigheden. Dit is verrassend omdat ook gevonden is dat hoe hoger de psychopathie is, hoe lager de sociale- en relationele capaciteiten. Dit zou eventueel verklaard kunnen worden door de opbouw van de vragenlijst. Men dacht dat de vragenlijst geheel anoniem was, waardoor het begin van de set vragenlijsten, de LSRP, waarschijnlijk redelijk eerlijk is ingevuld. Na deze vragenlijst werd er gevraagd naar de geboortedatum en het geslacht van de participant, waardoor ze zich wellicht minder anoniem voelden. Dit kan als gevolg hebben gehad dat ze sociaal wenselijker gingen antwoorden op de SIPP-SF, waardoor deze score hoger is uitgevallen.

De groepen waarvan verwacht werd hoger te scoren op psychopathie, overschreden de grens van niet-psychopathisch (Brinkley et al., 2001; Tabel 2). Dat wil zeggen dat de mensen die niet getrouwd zijn of samenwonen, niet kunnen genieten van relaties en geen vriendschappen kunnen onderhouden, tussen de grenzen van niet-psychopathisch en psychopathisch inzitten. De groepen waarmee vergeleken is, scoorden allen niet-psychopathisch. De algehele steekproef scoorde ook niet-psychopathisch. Dit geeft aan dat de testvariabelen enigszins psychopathisch geladen waren.

De hypothese dat mensen die niet samenwonen of getrouwd zijn hogere mate van psychopathische trekken hebben is ook bevestigd. Bij mensen die getrouwd zijn of samenwonen zijn significant minder psychopathische trekken aanwezig dan bij mensen die niet getrouwd zijn of samenwonen. Dit komt overeen met het kenmerk dat psychopaten kortdurende relaties hebben (Hare & Neumann, 2009). Ook de hypothese dat mensen die moeite hebben met het genieten van langdurige relaties hoger scoren op psychopathie dan de mensen die geen moeite hebben met genieten is bevestigd. Bij de mensen die kunnen genieten van langdurige relaties is er sprake van een significant mindere mate van psychopathische trekken. Dat mensen die moeite hebben met

genieten van langdurige relaties dus meer psychopathische trekken hebben, zou verklaard kunnen worden door de voorkeur van psychopaten voor een promiscue seksleven en kortdurende relaties (Hare & Neumann, 2009). Daarnaast zijn psychopaten niet in staat liefde te voelen (Cleckley, 1988), waardoor er wellicht minder is om van te genieten in een relatie. Een aantal demografische gegevens tussen de groepen van sociale status en de groepen van item 45 verschillen significant. Het verband van item 45, oftewel genieten van langdurige relaties, met psychopathie zou wellicht verklaard kunnen worden door de opleiding en het verband van sociale status met psychopathie door opleiding, leeftijd of inkomen.

De hypothese dat mensen die in staat zijn blijvende vriendschappen aan te gaan lager scoren op psychopathie dan mensen die hier niet toe in staat zijn, is niet bevestigd. Er is geen significant verschil in de mate van psychopathische trekken tussen deze twee groepen. Mensen die in staat zijn blijvende vriendschappen aan te gaan scoren ongeveer gelijk op psychopathie als mensen die hier niet toe in staat zijn. Dat er geen verschil is gevonden zou verklaard kunnen worden door de minder goede zelfreflectie van psychopaten (Vujošević, 2014). Psychopaten ervaren de vriendschappen misschien anders dan hun “vrienden” zelf, waardoor ze niet doorhebben dat het geen echte vriendschap is. Daarnaast heeft een psychopaat wellicht andere verwachtingen, plichten en moralen in een vriendschap dan andere mensen. Zo stellen Parker en Asher (1993) dat het voor een vriendschap belangrijk is een intieme band te scheppen, waar psychopaten het niet mee eens hoeven te zijn. Hierdoor zouden psychopaten kunnen aangeven langdurige vriendschappen te kunnen onderhouden, terwijl die “vrienden” daar wellicht anders over denken. Daarnaast wordt in de literatuur gesteld dat psychopaten oppervlakkige relaties aangaan (Cleckley, 1988). Vriendschappen zijn makkelijker oppervlakkig te houden dan intieme relaties. Dit zou kunnen verklaren waarom er geen significant verschil is gevonden in psychopathische trekken tussen mensen die vriendschappen kunnen onderhouden en de mensen die dit niet kunnen, maar wel bij sociale status en genieten van langdurige relaties. Jonason en Schmitt (2012) stelde echter dat psychopaten geen relaties aan zouden gaan als dit in het voordeel zou zijn van de ander. Daardoor zou gedacht kunnen worden dat de vriendschappen die psychopaten hebben, ontstaan en behouden worden vanuit een egocentrisch oogpunt (American Psychiatric Association, 2013; Cleckley, 1988), bijvoorbeeld om dankbaarheid en bewondering te krijgen (Cleckley, 1998).

In volgende onderzoeken naar psychopathie en sociale- en relationele capaciteiten zou gebruik gemaakt kunnen worden van de SIPP-118 in plaats van de SIPP-SF. De SIPP-118 bestaat uit meer domeinen dan de SIPP-SF, waardoor er meer en specifiekere onderscheid gemaakt kan worden tussen verschillende capaciteiten. Domeinen uit de SIPP-118 die nuttig zouden kunnen zijn voor vervolgonderzoek, zijn bijvoorbeeld respect en intimiteit (Verheul et al., 2008). Daarnaast is er bij de variabele sociale status alleen onderscheid gemaakt tussen mensen die getrouwd zijn of samenwonen, en mensen die dit niet zijn. Er is niet gekeken naar andere soorten relaties zoals het hebben van een vriendje/vriendinnetje of weduwe/weduwnaar zijn. Dit omdat de demografische gegevens hier geen informatie over boden. Andere relatieverdelingen kunnen wellicht een specifiekere inzicht geven over psychopathie en de relationele capaciteiten. De literatuur stelt dat psychopaten kortdurende relaties aangaan (Hare & Neumann, 2009). Het is interessant om in een onderzoek als deze ter bevestiging te onderzoeken of de psychopaten een vriendje of vriendinnetje hebben. Dit zijn minder hechte relaties, waardoor het aannemelijker is dat de psychopaten deze wel kunnen onderhouden. Het is onbekend hoe lang deze kortdurende relaties zouden duren. Waar ligt de grens dat een psychopaat geen relatie meer kan voortzetten? Verder onderzoek hiernaar kan een duidelijker beeld scheppen over de maladaptieve capaciteiten van de psychopaat in een relatie. De groep die niet kon genieten van langdurige relaties scoorde hoger op psychopathie dan de groep die dit wel kon. Het is nog niet duidelijk of psychopaten niet kunnen genieten van relaties, of dat dit enkel geldt voor langdurige relaties. Gezien de voorkeur van psychopaten voor een promiscue seksleven en de kortdurende relaties (Hare & Neumann, 2009), is het mogelijk dat psychopaten daar wel van genieten. Hier zou onderzocht kunnen worden tot welke fase van een relatie psychopaten kunnen genieten van de relatie. Zo krijgt men een duidelijker beeld van het vermogen van een psychopaat op relationeel gebied. Daarnaast zijn er psychopaten met een parasitaire levensstijl (Cooke & Richie, 1997). Het is mogelijk dat deze psychopaten vaker getrouwd zijn of samenwonen dan psychopaten zonder parasitaire levensstijl. In vervolgonderzoek zou daar een onderscheid in gemaakt kunnen worden.

Wat voor enige onbetrouwbaarheid gezorgd kan hebben in dit onderzoek, is dat er gebruik is gemaakt van zelfrapportagevragenlijsten. Psychopaten hebben minder realistische zelfreflectie en -evaluatie (Vujošević, 2014), waardoor zij de vragenlijsten wellicht niet geheel realistisch hebben ingevuld. Vervolgonderzoek zou gebruik kunnen maken van andere manieren

waarop de sociale- en relationele capaciteiten gemeten worden. De mensen die aangaven vriendschappen te kunnen onderhouden, scoren ongeveer even hoog op psychopathie als de mensen die dit niet kunnen. Het is mogelijk dat de psychopaten denken dat ze goed zijn in het onderhouden van vriendschappen terwijl dit niet het geval is. Ook kunnen zij een hele andere definitie hebben van vriendschap dan andere mensen. Het is daarom interessant om te onderzoeken hoe de vrienden van mensen die hoog scoren op psychopathie en aangeven vriendschappen te kunnen onderhouden, deze vriendschappen ervaren.

In dit onderzoek is er licht geworpen op psychopathie en sociale relaties. Nu zou er onderscheid gemaakt kunnen worden tussen primaire- en secundaire psychopathie. Dit zou interessant kunnen zijn omdat deze twee soorten psychopaten wellicht verschillend functioneren in relaties. Waar bij primaire psychopaten affectief verstoord gedrag (Mokros et al., 2015) een storende factor kan zijn in relaties, kan bij secundaire psychopaten het antisociale gedrag (Ali & Chamorro-Premuzic, 2010) voor problemen zorgen in een relatie.

Uit de bevindingen van dit onderzoek is te concluderen dat hoe hoger iemand scoort op psychopathie, hoe minder adaptief de sociale- en relationele capaciteiten zijn. Wanneer de psychopathie toeneemt, nemen de sociale- en relationele capaciteiten af, waarbij sociale concordantie het meeste afneemt. Daarnaast zijn mensen die getrouwd zijn, samenwonen of kunnen genieten van langdurige relaties minder psychopatisch dan mensen die dit niet zijn of kunnen. Er is geen verschil in psychopathie gevonden tussen mensen die vriendschappen kunnen onderhouden en de mensen die dit niet kunnen. Op de laatste hypothese over vriendschappen na, komen alle uitkomsten overeen met de hypothesen. De hoofdvraag in dit onderzoek is “Wat is het verband tussen psychopathische trekken en sociale- en relationele capaciteiten?”. Het antwoord hierop is dat psychopathie negatief in verband staat met de sociale- en relationele capaciteiten en intieme relaties, maar er is geen verband gevonden met vriendschappen.

Sociale concordantie en verantwoordelijkheid zijn de SIPP-SF domeinen die een matig verband hebben met psychopathie (Universiteit Leiden, 1998). De andere domeinen hadden zwakke verbanden. Wanneer de sociale concordantie en verantwoordelijkheid van psychopaten verbeterd wordt tijdens behandeling, kan dit hun algemene sociale- en relationele capaciteiten verbeteren. In het forensische veld kan dit op verschillende manieren een beschermende factor bieden op crimineel gedrag bij psychopaten. Wanneer men een pro-sociaal netwerk heeft, waar men zelf dus ook aan bijdraagt voor anderen, heeft dit een beschermende factor op crimineel

gedrag (de Vogel et al., 2012). Om zulk pro-sociaal gedrag te kunnen vertonen, is sociale concordantie belangrijk, wat bestaat uit agressieregulatie, samenwerking en respect voor anderen (Viersprong, z.j.a). Goede werkrelaties en goede intieme relaties zijn ook beschermende factoren (Bouman et al., 2010; de Vogel et al., 2012). Wanneer de verantwoordelijkheid verbetert, wat inhoudt dat iemand betrouwbaarder wordt en verwachtingen waar zal maken (Viersprong, z.j.a), zullen de relaties waarschijnlijk ook verbeteren. Sociale concordantie zal hier waarschijnlijk ook veel aan bijdragen. Bij therapieën in het forensische veld kunnen behandelingen van criminele psychopaten dus gericht worden op het verbeteren van sociale- en relationele capaciteiten, met name sociale concordantie en verantwoordelijkheid, waardoor de criminaliteit wellicht afneemt.

Referenties

- Ali, F., & Chamorro-Premuzic, T. (2010). The dark side of love and life satisfaction: Associations with intimate relationships, psychopathy and Machiavellianism. *Personality And Individual Differences, 48*, 228-233. doi:10.1016/j.paid.2009.10.016
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (Fifth Edition). Washington, DC: APA.
- Barelds, D. P. H. (2005). Self and partner personality in intimate relationships. *European Journal of Personality, 19*, 501–518. doi:10.1002/per.549
- Bate, C. C. (2014). Psychopathy, intelligence and emotional responding in a non-forensic sample: an experimental investigation. *Journal Of Forensic Psychiatry & Psychology, 25*, 600-612. doi:10.1080/14789949.2014.943798
- Bouman, Y. A., de Ruiter, C., & Schene, A. H. (2010). Social ties and short-term self-reported delinquent behaviour of personality disordered forensic outpatients. *Legal And Criminological Psychology, 15*, 357-372. doi:10.1348/135532509X444528
- Brinkley, C. A., Schmitt, W. A., Smith, S. S., & Newman, J. P. (2001). Construct validation of a self-report psychopathy scale: Does Levenson's self-report psychopathy scale measure the same constructs as Hare's psychopathy checklist-revised? *Personality And Individual Differences, 31*, 1021-1038. doi:10.1016/S0191-8869(00)00178-1
- Calabrese, W. R., & Simms, L. J. (2014). Prediction of daily ratings of psychosocial functioning: Can ratings of personality disorder traits and functioning be distinguished? *Personality Disorders: Theory, Research, And Treatment, 5*, 314-322. doi:10.1037/per0000071
- Caroline, H. A. (1993). Explorations of close friendship: A concept analysis. *Archives of Psychiatric Nursing, 7*, 236-243. doi:10.1016/0883-9417(93)90032-R
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2014). *Bevolking; Kerncijfers*. Geraadpleegd 18-02-2015 op [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=37296ned&D1=a&D2=0,10,20,30,40,50,60,\(1-1\),l&HD=130605-0924&HDR=G1&STB=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=37296ned&D1=a&D2=0,10,20,30,40,50,60,(1-1),l&HD=130605-0924&HDR=G1&STB=T)
- Cleckley, H. (1988). *The Mask of Sanity; an Attempt to Reinterpret the So-called Psychopathic Personality* (Fifth Edition). Augusta, Georgia: Emily S. Cleckley. Gevonden op http://www.quantumfuture.net/store/sanity_1.Pdf
- Cooke, D. J., & Michie, C. (1997). An item response theory analysis of the Hare Psychopathy Checklist--Revised. *Psychological Assessment, 9*, 3-14. doi:10.1037/1040-3590.9.1.3

- Cowan, L. (2014). The Psychopath: What's Love Got to Do with It? Psychological Perspectives: A Quarterly. *Journal of Jungian Thought*, 57, 291-311.
doi:10.1080/00332925.2014.936241
- Ettema, J.H.M., & Zondag, H.J. (2002). De Nederlandse Narcisme Schaal (NNS). Psychodiagnostisch gereedschap. *De Psycholoog*, 37, 250-255. Opgehaald van http://ettema.org/Narcisme/NNS_en_normen_files/NNS.pdf
- Hare, R. S., & Neumann, C. S. (2009). Psychopathy: Assessment and Forensic Implications. Canadian. *Journal Of Psychiatry*, 54, 791-802. Opgehaald van <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=pbh&AN=47795212&site=ehost-live>
- Hendrick, S. S., Hendrick, C., & Adler, N. L. (1988). Romantic relationships: Love, satisfaction and staying together. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 980-988.
Opgehaald van <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=56f9ff-38c0-4564-9be0-31cbe87f18fc%40sessionmgr113&vid=2&hid=115>
- Jonason, P. K., & Schmitt, D. P. (2012). What have you done for me lately? Friendship-selection in the shadow of the Dark Triad traits. *Evolutionary Psychology: An International Journal Of Evolutionary Approaches To Psychology And Behavior*, 10, 400-421.
Opgehaald van <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=psych&AN=2013-10495-003&site=ehost-live>
- Kirkman, C. A. (2005). From soap opera to science: towards gaining access to the psychopaths who live amongst us. *Psychology And Psychotherapy*, 78, 379-396.
doi:10.1348/147608305X26666
- Levenson, M.R., Kiehl, K.A., & Fitzpatrick, C.M. (1995). Assessing Psychopathic Attributes in a Noninstitutionalized Population. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 151-158. doi:10.1037/0022-3514.68.1.151
- Miller, J. D., Gaughan, E. T., & Pryor, L. R. (2008). The Levenson Self-Report Psychopathy Scale: An examination of the personality traits and disorders associated with the LSRP factors. *Assessment*, 15, 450-463. doi:10.1177/1073191108316888
- Mokros, A., Hare, R. D., Neumann, C. S., Santtila, P., Habermeyer, E., & Nitschke, J. (2015). Variants of psychopathy in adult male offenders: A latent profile analysis. *Journal Of Abnormal Psychology*, 124, 372-386. doi:10.1037/abn0000042

- Neumann, C. S., Johansson, P. T., & Hare, R. D. (2013). The Psychopathy Checklist-Revised (PCL-R), low anxiety, and fearlessness: A structural equation modeling analysis. *Personality Disorders: Theory, Research, And Treatment, 4*, 129-137.
doi:10.1037/a0027886
- Parker, J. G., & Asher, S. R. (1993). Friendship and friendship quality in middle childhood: Links with peer group acceptance and feelings of loneliness and social dissatisfaction. *Developmental psychology, 29*, 611-621. doi:10.1037/0012-1649.29.4.611
- Ro, E., & Clark, L. A. (2009). Psychosocial Functioning in the Context of Diagnosis: Assessment and Theoretical Issues. *Psychological Assessment, 21*, 313-324.
doi:10.1037/a0016611
- Salekin, R. T., Chen, D. R., Sellbom, M., Lester, W. S., & MacDougall, E. (2014). Examining the factor structure and convergent and discriminant validity of the Levenson Self-Report Psychopathy Scale: Is the two-factor model the best fitting model? *Personality Disorders: Theory, Research, And Treatment, 5*, 289-304. doi:10.1037/per0000073
- Tilburg University. (2015). *Interne consistentie – Cronbach's alfa*. Geraadpleegd 07-04-2015 op <https://www.tilburguniversity.edu/nl/studenten/vaardigheden/spsshelpdesk/edesk/cronbach/>
- Universiteit Leiden. (1998). *Correlatie en Regressie*. Geraadpleegd 15-05-2015 op <http://www.let.leidenuniv.nl/history/RES/stat/html/les10.html>
- Verheul, R. et al. (2008). Severity Indices of Personality Problems (SIPP-118): Development, Factor Structure, Reliability, and Validity. *Psychological Assessment, 20*, 23-34.
doi:10.1037/1040-3590.20.1.23
- Viersprong, de. (z.j.a). *Description of SIPP-SF Domains*. Opgehaald 12-03-2015 van http://www.deviersprong.nl/files/VISPD/Definition_of_SIPP-SF_domains.pdf
- Viersprong, de. (z.j.b). *Interpretation*. Geraadpleegd op 19-04-2015, van <http://www.deviersprong.nl/paginas/148-interpretation.html>
- Vogel, V. de, Ruiters, C. de, Bouman, Y., & Vries Robbé, M. de (2012). *SAPROF. Richtlijnen voor het beoordelen van beschermende factoren voor gewelddadig gedrag* (Tweede editie). Utrecht: Forum Educatief.
- Vujošević, M. (2014). Conscience as the rational deficit of psychopaths. *Philosophical Psychology*. doi:10.1080/09515089.2014.983221